

Motion till riksdagen 2007/08:So567

av Désirée Pethrus Engström (kd)

Ungdomshälsa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ungdomsmottagningarna blir obligatorisk verksamhet inom landstingen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ungdomsmottagningarna ges tillräckliga resurser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att varje ungdomsmottagning har minst en anställd samtalscoach.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ungdomsmottagningarna breddar sin verksamhet och även sätter fokus på den psykosociala ohälsan och kallas ungdomshälsomottagning.

Motivering

Ohälsan bland unga kvinnor har de senaste åren ökat kraftigt. Det handlar både om en försämrad fysisk och psykisk ohälsa. Studier visar på att fler flickor än tidigare vårdas för depression och ångest och att psykiska besvär har blivit betydligt vanligare bland yngre än hos äldre. En statlig utredning från 2006 visar att oro, ångslan och ångest bland unga kvinnor ökade från 9 % procent 1989 till 30 % 2005. Ökad alkoholkonsumtion, ökad självmordsrisk, ökat våld mot kvinnor såsom våldtäkter men även det hedersrelaterade våldet och höga krav på kvinnor gör att många idag har en hög risk för ohälsa. Ett annat problem är det ökade antalet aborter. Under 2005 ökade antalet aborter i hela landet med 1,5 %. I Stockholms län var ökningen ännu större med en ökning på hela 4,2 %. Anmärkningsvärt i statistiken för Stockholms län är att gruppen 15–19-åringar står för 16 % av det totala antalet aborter och att antalet aborter i den åldersgruppen har ökat med nästan elva procent jämfört med

Fel! Okänt namn på

2004. Veneriska sjukdomar, och då framförallt klamydia, har också ökat. Mellan 2005 och 2006 ökade antalet klamydiafall med 40 % och 86 % av de drabbade var mellan 15–29 år. Dessa negativa trender tyder på okunskap och på att preventivmedelsinformationen är för dålig. För att motverka ohälsan bland unga kvinnor måste vuxenvärlden, vilket inkluderar föräldrar, skolpersonal, kommun och landsting samt politiker, se helheten och agera för att unga kvinnor som av olika anledningar mår dåligt får den hjälp och stöd de behöver.

En god tillgång till ungdomsmottagningar är A och O. Alla delar av landet måste ha en väl utbyggd och lättillgänglig ungdomsmottagning och familje- och preventivmedelsrådgivning. Ungdomar måste få det stöd och den kunskap som behövs för att ha ett säkert och ansvarsfullt sexliv där de värnar om sin hälsa. Idag finns drygt 230 ungdomsmottagningar runt om i landet men det finns inget krav på landstinget eller på kommunen att tillhandahålla sådana mottagningar. Huvudmannaskapet liksom resurserna och tillgängligheten varierar stort mellan mottagningarna, vilket gör att det idag inte finns någon garanti för att den som är i behov av hjälp får det. Med ständigt knappa resurser i landsting och kommuner är det ofta från det förebyggande arbetet, exempelvis ungdomsmottagningar, som resurser tas för att finansiera andra resurskrävande insatser. Tillgången till information och stöd för att främja sexuell hälsa är allt för viktigt för att prioriteras bort. Ungdomsmottagningarnas verksamhet bör därför ingå i varje landstings eller kommuns ordinarie verksamhet, alltså inte erbjudas på frivillig basis, för att säkerställa god tillgänglighet. Förslagsvis bör ansvaret för ungdomsmottagningarna bäras av landstinget som i dagsläget är huvudman för drygt 40 % av mottagningarna. För att ungdomsmottagningarna ska kunna garantera bra öppettider hela året om och kunna anställa den personal som behövs, ska ungdomsmottagningarna ges tillräckliga resurser. Det finns allt för många exempel på hur bristfällig tillgång till information, stöd och hjälp får negativa konsekvenser för att vi ska fortsätta att göra samma misstag.

Den traditionellt medicinska vården som ges idag är inte tillräcklig för att möta och hjälpa det växande antalet unga kvinnor med psykosomatisk ohälsa. Som komplement till skolhälsovården har ungdomsmottagningarna en mycket viktig roll för att förbättra den psykiska och kroppsliga hälsan bland unga flickor. Idag erbjuder ungdomsmottagningarna i första hand preventivmedelsrådgivning. På några håll finns numera team med barnmorska, gynekolog, kurator, dietist och psykolog. På andra orter finns endast en barnmorskemottagning som har öppet för ungdomar några få timmar i veckan. Det är viktigt med ett helhetsperspektiv på det hälsofrämjande arbetet, och därför bör ungdomsmottagningarnas inriktning breddas så att man utöver den preventivmedelsrådgivning som erbjuds idag också sätter fokus på den psykosociala hälsan. Tanken är att ungdomsmottagningarna blir mer av en ungdomshälsomottagning där ungdomar kan söka hjälp och få rådgivning för alla typer av hälsoproblem. Ungdomsmottagningen ska tillhandahålla en samtalscoach som ger unga möjlighet att ställa frågor om det man kanske inte vågar prata med andra vuxna om. Många gånger söker de unga upp ungdomsmottagningen först när någonting gått snett. En samtalscoach skulle därför ha en viktig roll i

Fel! Okänt namn på

att prata med unga om samlevnad, hur man skyddar sig från veneriska sjukdomar och vad man inte ska tvingas till etc. Samtalscoachen skulle även kunna samtala om kroppens funktioner, om sund kost och motion, vilket skulle vara betydelsefullt för att förhindra ätstörningar. Den osäkerhet och vilshenhet som många känner bland annat inför sin egen kropp, relationen till andra och kraven från kompisar och samhället i stort kräver att det finns någon att samtala med. En samtalscoach skulle med fördel kunna lyssna och ge unga råd som förhindrar att unga drabbas av fysiska och psykiska besvär.

Alla ungdomar har rätt till en väl utbyggd och fungerande ungdomsmottagning med såväl preventivmedelsrådgivning som samtalsstöd.

Stockholm den 5 oktober 2007

Désirée Pethrus Engström (kd)